

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

2. De Societate Jesu, minima. Thema idem. Fidelis Deus &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

procellæ, oriantur tempestates : Deus
ventris imperabit & mari, eritque
tranquillitas magna. Nos solum,
regulis S. Fundatoris nostri vitam ex-
actè conformemus, Deumque pro felici
Societatis conservatione, guberna-
tione, ac progressu, precibus tum præ-
scriptis, tum ultroneis exoremus, &
Societas, petra instar, inter quoscun-
que fluctus & tempestates firma &
inconcussa stabit, ac per-
severabit.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM I. SUMMARI.

Exponit nomen Societatis JESU.

Т И Б М А.

*Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus,
JESU Christi, Domini nostri. 1. Corinth, 1 9.*

V E L :

*Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura sit
hanc minimam Societatem JESU. Reg. 1.*

Potes-
plicari
lis Reli-
giosis, &
ostendi-
tos que
que esse
JESU so-
cios.

Varii Ordines in
Ecclesia Dei, à variis
rebus nomen sibi as-
sumpsere: 1. Non-
nulli enim nomen
suum traxere à loco,
ubi primum Ordines exorti sunt vel se-
dem fixerant: hinc Fratres de monte
Carmelo, Canonici S. Georgii in Alga
Venetiis, Clerici Regulares de Somma-
sicha: Præmonstratenses, Carthusiani,
Cluniacenses, Casinenses, Cistercienses,
&c. 2. Nonnulli nomen duxerunt à
primario & præcipuo officio, quod ex-
ercent, & ad quod à Deo vocati sunt:
Sunt in horum numero, Prædicatores,
Fratres de mercede redemptionis cap-
tivorum, in Arragonia Hispania regno

L 3

exorti

exort: Clerici Ministri infirmorum. 3. Alii à quapiam virtute, quam unice sibi commendatam volebant nomen sibi indiderunt: Ita S. Franciscus Assisias, suo vocari voluit *Minores*, seu Ordinem *Minorum*; S. Franciscus de Paula, sancta cognominis sui Francisci æmulatione ductus Ordinem instituit *Minorum*. Talis fuit Ordo *Humiliatorum*, quem tamen ob desertionem humilitatis, post quingentos annos & ultra extinxit Pius V. 4. Alii nomen sibi imposuere, ab actione aliqua aut veste: ita Crucigeri vocantur à gestatione Crucis, à Capitis Capuccini. 5. Alii à Patrono aliquo sanctissimo, sub cuius tutela esse cupiebant: ita Ordines religiosi militares, S. Joannis, Lazari, Georgii, Jacobi, Michaëlis, Mauricii, &c. nuncupati sunt. 6. Alii denique ab ipsis fundatoribus nomen mutuati sunt, ut Ordo S. Dominici, S. Francisci, S. Augustini: Nihil horum placuit S. Fundatori nostro, quia prædictæ Origines nominum non conveniebant, sexta, ob humilitatem non placebat, neque enim Ordinem Ignatii, sed Societatem *JESU* minimam dici voluit. Causas in præfenti explicabimus.

I. -
Cur So-
cietas di-
ca.

I. Causa cur S. Ignatius Ordinem suum *Societatem* nuncupare voluerit; varia assignatur. 1. Existimant nonnulli Sanctum Patrem, hoc nomen derivasse à Societate mercatoria, in qua plures conveniunt ad lucrum reportandum per negotiationem: præsertim cum etiam Christus Dominus regnum Cælorum, cum negotiatore quærens bonas margaritas compararet: nostra autem *Societas*, non quærat alias margaritas,

quàm animas, non aliud lucrum, nisi cæleste. Sed non arbitror S. Fundatorem, qui miles erat, se ad hanc metaphoram reflexisse. Alii censent nomen *Societatis* deductum à comunione rerum omnium, quæ solet esse in amicitia, respexisseque Ignatium ad locum illum S. Joannis, Ep. 1. c. 1. 3. *Ut & Societatem habeatis nobiscum & Societas nostra sit cum Patre & Filio ejus Jesu Christo*. Est hæc Societas spiritualis per charitatem, à Spiritu sancto conflata: dicique potest, ut loquitur S. Paulus ad Phil. 2. 1. *Societas Spiritus*. Voluit quidem S. Patriarcha unice Filiis suis commendatam charitatem; sed non autumo, primam intentione animi, respexisse ad hanc notionem.

Alii denique & verosimilius asserunt, S. Ignatium, in militia versatum, Ordinem suum, *Societatem* nuncupasse, tanquam cohortem, phalangem, militaremque turmam. Hoc sensu 1. Mach. 8. & 12. Oratores missi à Juda Romanam, ut facerent eum Romanis, *Societatem & pacem. Et amicitiam & Societatem*. Postea mittuntur à Jonatha ad renovandam amicitiam & Societatem. 2. Machab. 4. 1. Ita Itali cohortes & centurias vocant: *Compagnie di Soldati*, & hodieum in Gallia nostri dicuntur esse; *de la Compagnie*. Voluit enim S. Fundator nos milites spirituales esse, ut significaret, quotquot ad hanc Societatem vocati sumus, sacra militiæ nomen dedisse atque oportere nos strenuos & generosos esse, militisque spiritualis partes fortiter explere; quod S. Pater hoc nominis Etymo, perpetuo inculcabat. Hac de causa 1. Societatis homines nul- lam

II.
Cur So-
tas Je

Iam sedem firmam, stabilemque habere voluit; sed instar militum, dum bellum ardet, ad pugnam accinctos stare, ad omnem locum aut civitatem summam cum animi resignatione paratos esse. 2. Instar militum, somno haud deditos, sed ubique excitatos, hostium infidiis invigilantes, ac diligentes in opere Domini, contra Daemonis machinationes. 3. Semper armatos, more militum instructosque armis spiritualibus, quae sunt arma militum nostrae. 4. Tanquam milites omnibus nationibus, moribus, ingeniis nos accommodantes, & cum Apostolo omnibus omnia factos, ut omnes ad salutem aeternam perducamus. 5. Generosorum militum instar Duci ac Regi nostro fidelitatem, & in officio constantiam praestemus. 6. Ut obedientiam promptissimam exhibeamus. Si militi dicatur: vade, & vadit, pugna & pugnare. Hic aut illic hostis est, illico huc & illuc convolat, nulla reformidans pericula. 7. Denique tanquam milites, qui se fratres nuncupare solent, charitate conjuncti simus, & quasi vir unus in campum contra hostes tartareos procedamus, si divisi, disjuncti discordesque animis simus, ruina, strages & interitus subsequetur. Atque hoc est esse Societatem militarem spiritualem, virtute, fortitudine, fidelitate, charitate conjunctam.

II.
Cur Societas
Jesu?

II. Quod autem JESU Societatem dici & esse voluerit, nemo id arrogantiae aut superbiae tribuerit: tum quod nonnunquam nomen commune particulari coeui tribuatur. Sic S. Philippus Benicis Ordinem suum nominari voluit, Ordinem Servorum S. MARIE;

quo nomine Religiosi illi se peculiari quadam ratione B. Mariae Virginis Reginae Caesellium servos esse profiterentur: ita quamvis tota Christianitas sit Societas JESU; tamen Societatis homines se peculiari ratione JESU Socios, milites & servos profiterentur. Deinde Nomen JESU factum non indicat magis, quam B. Joannes Columbinum Ordinem suum, a JESU nomine, Jesuatorum nuncupans, factus argui potest: Aut Ordo S. Spiritus, aut Ordo SS. Trinitatis arrogantiae insulari queat: de quo posteriore Innocentius III. Pontifex: *Hic erit Ordo, quem Sanctissima Trinitatis titulo & Redemptionis Captivorum ordinamus nuncupari.* Fr. Turr. apol. adv. Boquin. in Prooem.

Causa verò cur S. Ignatius hoc nomen JESU addiderit, est

I. Vehemens divinae voluntatis impulsus, S. Patris animo per visum illud memorabile impressus, de quo Ribad. L. 2. c. 11. Et Maffaeus L. 2. c. 50. refert: quo die Romam accessit S. Ignatius Anno 1538. Petro Fabro, & Jacobo Laynio comitibus orandi causa, templum desertum non longè ab Urbe situm ingressus est. Ibi vehementius oranti & a sensibus abstracto, clarissima in luce Deus Pater illi per speciem se ostendit, JESU Filio suo, crucem gestanti praesentem Ignatium, Sociosque commendans. Quos JESUS cum infideli ac patrocinium libentissimè receperet, ad Ignatium placido & sereno vultu conversus, haec ipsa effari verba dignatus est: *Ego vobis Roma propitius ero.* Renarratà subdit Maffaeus: *Atque id ipsam vel imprimis causa fuit, cur Ignatius confirmatus*

gossiodorus

postmodum Societati salutare possimum
 JESU Nomen indiderit. Addit Petrus
 Ribadeneira (qui hæc à Jacobo Laynio
 acceperat Sancti Ignatii Comite)
 tam altè fuisse Ignatii menti JESU
 nomen impressum ex eo viso, ut hoc
 ipso nomine Societatem nominare
 decreverit: asserens usque eò sibi
 certum, id DEUM velle, ut ab eà
 mente se dimoveri nunquam posse
 diceret.

Altera causa hujus denominationis
 insinuat à Ribadeneira L. 2. vitæ
 S. Ignatii c. 11. ubi ait. Societatem JESU
 appellari voluit, ut qui hæc vocati fuerint,
 non se in Ignatii Ordinem aliquem adscri-
 ptos, sed in Societatem Filii Dei, Jesu Christi,
 Domini nostri vocatos agnoscant. Sub illo
 Summo Imperatore mereant: Ejus signa
 sequantur; Crucem suam cupide tollant;
 & in auctorem Fidei & consummatorem
 Jesum aspiciant, qui proposito sibi gaudio
 suffinxit crucem, consensione contempta.
 Et ne defatigentur animis deficientes;
 certum illis atque persuasum sit, ducem suum
 sibi præsto esse: illum non Ignatio solum &
 Sociis, ut videmus, hæcenus fuisse, sed
 sibi quoque futurum semper propitium
 sperent.

Ex his Ribadeneiræ verbis colligimus
 rationes, quæ Sanctum Ignatium
 permoverunt, nostræ utilitatis gratiâ,
 ad hoc nomen Ordini tribuendum. 1.
 Ut intelligamus nostram vocationem
 esse à JESU CHRISTO, atque
 ad Jesum Christum, non ab homine
 aut ad hominem, sed à Dei Filio,
 ad eundem Filium Patris. 2. Ut memi-
 nerimus nos sub Christo Duce militare
 & merere stipendia. Dat animos

militibus in pugna, dat alacritatem
 in laboribus militaribus, Imperatoris
 summi vel fortitudo cum peritiâ, felici-
 tate, gloriâque conjuncta, vel affluen-
 tia divitiarum cum liberalitate sociata.
 Unde milites expectare possint, tum
 ex capite priorè victoriam in præliis;
 tum ex posteriore largam in periculis,
 laboribus, vulneribusque remunerati-
 onem: Et talem Ducem, non Sanctum
 aliquem è Cælituum numero, ut alii,
 sed Sanctum Sanctorum elegit Ignatius.
 3. Ut semper in Auctorem Fidei &
 Consummatorem JESUM aspiciamus
 imitandi studio, eumque tanquam
 perfectum omnibus numeris exemplar
 imitationis in nobis, in aliis, in omnibus
 rebus, cogitatis, dictis, factis exprima-
 mus.

III. Restat jam causa investiganda,
 cur S. Parens noster Societatem suam
 minimam nuncupari voluerit: An non
 jam, ipso etiamnum superstitè toto erat
 orbe diffusa? An non Ipse eam disperdit
 per Europam? An non eam in Asiam
 invexit Xaverius? In Africam Andreas
 Oviedus; Josephus Anchieta in Ame-
 ricam? Ita est: At nonne Dominus
 & Redemptor noster regnum ealorum
 grano sinapis comparavit, quod est
 minimum, sed excrescit in arborem,
 in qua volucres cæli nidificent?
 Sic sanè minima JESU Societas
 magnam excrevit in arborem, rivu-
 lus exiguus in vastum fluvium se
 ampliavit; & tamen Sanctus Fundator
 minimam vocari voluit, triplici,
 ut existimem, ex capite; scilicet
 ex ætate, meritis, & humilitate:
 Nam

I. Illo

I. Illo tempore, quo nata Societas, *etate omnium Ordinum tunc in Ecclesia florentium Minima* extitit. Etenim Ordo S. Basilii in Oriente circa Annum Domini 370. Sancti Augustini circa Annum 390. Sancti Benedicti in Occidente circa annum 520. Sancti Brunonis anno 1082. Cistercienses Anno 1098. Præmonstrantes anno 1130. Familæ S. Dominici & S. Francisci Anno 1200. sumpsere exordia. At Societas nostra Parisiis in monte Martyrum nata Anno 1537. à Paulo III. Summo Pontifice confirmata Anno 1540. Jure igitur Sancto Parenti nostro placuit eam tunc omnibus aliis juniorem & postremam *Societatem minimam* appellare.

II. *Minimam meritis*: Quamvis enim jamtum magna forent Societatis in ecclesiam merita, cum Constitutiones Fundator conscriberet, multaque ab ea præclare gesta in Italia, Germania, Hispaniâ, Galliâ, Indiâ & Japoniâ; considerando tamen alios Ordines longè antiquiores, qui diutius in vinea Domini laborarunt, facemque Nobis & doctrinæ & exempli prætulerunt; merito S. Pater Societatem minimam indigitavit: Quantum enim fructum in Ecclesia Dei retulit D. Augustini Regula, quam Familæ quadraginta sequuntur: Quantum profuit Ordo Sancti Benedicti, qui (teste Trithemio) duodeviginti, teste Genebrardo, quaternos supra viginti protulit Summos Pontifices, ducentos Cardinales, mille sexcentos Archi-Episcopos, quater mille Episcopos, Abbates eruditione, librisque claros quindecies mille

septingentos, Sanctos utriusque sexûs, Divorum fastis adscriptos quindecies mille sexcentos. Similiter alii Ordines quot viris sanctitate & doctrinâ illustribus, quot generosis Martyribus Ecclesiam Dei condecorarunt? Merito igitur S. Patriarcha noster Societatem tunc recentem ortam, meritis minimam æstimavit, hocque nomine insigniri voluit.

III. *Humilitate minimam*. Exemplo D. Pauli, qui se minimum Apostolorum, S. Francisci Assisiensis, qui suos Filios, Minores, & Sancti Francisci Paulani, qui suos, minimos nuncupavit: juxta monitum Sapientis: *Quando magnus es, humilia te in omnibus* Eccli. 3. 20. Dissiteri equidem nequeo magnam esse Societatem nostram, quam Dominus Jesus magni fecit, dum ad eam plurimos prodigiis luculentis vocare dignatus est: revelavit S. Francisco Borgiæ & aliis, dum in ea ad mortem usque perseverantes, salutem æternam consecuturos, ut typis vulgavit Lancicius in *Tract. de Instit. Soc. aff. 98*. Dum in eâ morientes à morte, obvius excipere dignatur: *Hoc enim (ut loquitur S. Theresia) est Societatis JESU privilegium, ut mortuum Jesuitam obvius Jesus excipiat*. At nos eam minimam appellare docuit S. Ignacius.

Deinde magna est Societas ob magnum erga eam Beatissimæ Virginis Mariæ favorem & benevolentiam, quâ multis manifestè apparuit, eosque ad Societatem vocare dignata est: Quos inter eminent Sanctus Franciscus Borgias, B. Aloysius, B. Stanislaus, P. Joannes Nunez, P. Bernardinus realinus, P. Sebastianus Barradius & alii.

M At

At minimam & appellari & reputari voluit S. Ignatius.

Tertio. Magna est Societas, quia magni aestimata est ab omnibus Sanctis utriusque sexus; quorum vel cum ea, vel post eam fundatam florere: veluti S. Carolus Borromeus, S. Thomas de Villanova, S. Philippus Neri, S. Petrus de Alcantara, S. Ludovicus Bertrandus, S. Cajetanus, S. Theresia, S. Maria Magdalena de Pazzis. At minimam nuncupari & aestimari voluit eam à suis S. Ignatius.

Quarto. Magna est Societas, quam tot privilegiis, tot encomiis, Summi Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Republicæ, alique viri illustrissimi, nobilissimique ornare: nam Paulus IV. Pontifex Societatem benedictam, beatam, fundatam supra petram: Gregorius XIII. Ordinem sanctum. Clemens VIII. brachium dextrum Ecclesiæ; alii aliis elogiis compellere dignati sunt. At minimam eam à suis & haberi & nuncupari voluit S. Ignatius: utpote, quæ ad minima pro gloria Dei sese abjiceret, pueros erudiendo, carceres visitando, rudes doctrinam Christianam docendo, omni-

bus aliis Ordinibus, ad subjecta apta præparendo, votisque de honoribus & dignitatibus fugiendis se obstringendo, ut in parvitate & humilitate suâ securius lateat, firmiusque persistat.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi; nosque à Deo vocati Societatem JESU amplexi sumus. 1. In ea tanquam strenui milites sub labaro JESU contra hostes decertemus, & militum more indifferentiam, vigilantiam, armaturam, concordiam, obedientiam, & charitatem sectemur, foveamus & conservemus. 2. Sub Jesu Archistratego & Imperatore nostro nos militare & stipendia merere certò nobis persuadendum: & ab eo victoriam & coronam speremus: in eum oculos coniciamus, & ejus dicta factaque moribus exprimamus. 3. Tametsi magna pro gloria Dei efficiamus, nos tamen minimos semper reputemus, nos aliis Ordinibus non præferamus, eorum antiquitatem, merita in Ecclesiam, & doctrinæ, sanctitatisque splendorem veneremur. Hæc ratione coram Deo, Angelis & hominibus Societas nostra erit maxima, quia est minima.

EXHOR-

Quod
minibus
Ordini-
bus coc-
venit.